

پرشنبه — ۲۴ تموز ۱۳۴۰

برنجی سنه — نومرو ۱۸

اداره خانه :
باب عالی جاده سنده
«وقت» مطبعه سنه
متصل گوشه باشند
نومرو ۱
صاحب و مدیری
محمد مسیح

ملی مجموعه

آبونه شرائطی :
سنه لکی ۲۵۰ ،
آلتی آیلغی ۱۲۵
فوق العاده نسخه لر
ایچون ۳۰۰ و ۵۰۰
غروشدور.

مجموعه من هیئت نتیجه
طبعی تسیب ایدله یین
آثار اعاده ایدلر.

اوره بسه کونمه بر پرشنبه کونلری هیقار، علمی، ادبی، اقتصادی، فنی رسمی مجموعه در

۲۳ تموز بایرامی

مجموعه من ؛ بوملی بایرام دولایسید محترم قارئلرینی صمیمینده تبریک ایدر .

یوسف ضیا باشا

حیاتی مجهول اولان صنعتکارلردن برسیده یوسف ضیا باشا ایدی. سنه لره اهلای اولنک صنعتی اورتولو برحاله براقشدر. دیگر آرقداشلری کی ضیا باشاده یکی رسامقده روحی اثرلرله بر موقع طومندهدر. یوسف افندی، ۱۲۵۶ تاریخده شهرامینده تولد ایلمشدر، بابایی یحیی چلی حفیدی محمد عبدالنافع افندی تربیه و تحصیلنه پک اعتنا کوسترمشدر. ۱۲۶۳ ده ابتدائی تحصیلنه باشالاراق اون اوج باشنه قدر مکتبلرده اوومشدر. عالی تحصیلی حریبه مکتبندهدر.

اوتاریخلرده رسم مراقیلری اُل چوق حریبه و طوطی مکتبلردن چیقوردی. بویکی مکتبندهده رسم تدریساتی مقتدر معلملر انده ایدی.

ایلك دوره عاندوبونون رساملر رسم ذوقی هپ بومکتبلرده طاشلردر. ضیا افندی ده حریبه مکتبندن یتیشدی. مذکور مکتبی ۱۲۷۶ ده ارکان حرب یوز باشیسی اولارق بیزمشدر. استانبولده پک آز اوپوردی. دوردنچی اوردویه تعیین ایدلای. ارضوم طرفلارنده برمدت بووظیفه ایله دولاشدی، طوردی. کندیسینی برکون استانبوله ترفیعاً کتیرتیلر.

سرایه آیریجه یاوراولدی. ماهر رساملر سرایده بولونپوردی. عبدالعزیزک صنعته فوق العاده استعداد و مراقی واردی [۱]. مرحوم، اجدادینک شعر، موسیقی، یازی بیلکسنه رساملنی قاتمشدی. رساملنک واسع برصورتده انکشافنه بوزمانده شاهد اولوپورز. اوله یکه تورک کنجلردن بر چوغنی صنعت ایچین اوروپایه کونده ییور. سراینده تورک حریرلری یاشاتاجق اجنبی رساملره تاریخی تابولر ایشله تیوردی. صنعتکارلری تشویق ایله یور، یوکسهک فیاترله اثرلرینی صاتون آلیوردی.

غرب رساملردن زهروم، بولانزه، شرابه، واشیقون، وان مارق، نوسسی، هوکه، هاریینی و قریم محاربه سنه دائر لوحلر نقش ایدن آدولف ئیرونک آثارندن طولمه باغچه سراینده برقولکسیون طویلامشدی.

[۱] غنائی رساملر جمعی غزتمی نومرو ۱۴ صفحه ۱۶۲-۱۶۳ محاربه تابولرلردن برقی حریبه نظارته واون اوچی ده اعدادی و حریبه مکتبلرته کوندیلدیکی ۲۹ شوال ۱۲۸۶ تاریخی تقویم وقایع یازیور. حریبه مکتبندهکی تابولرلر انکیزلرک اشغالندن صورکراسکری موزسنه نقل ایدلشدر.

مرحوم باباند محسبال..

ایکیمز بروجود ایکن - هیات .. -
بریمز، روح اولوب قاناتلندی ؛
بریمز، بیک ملاله قاناتلندی ؛
ینه لاکن یاشار بودیاده ..
پوره کم، حسرتکه آغلارده
سنی آکدقده ایلرم قریاد ..!

اوقادار چوق که خاطره ک بده
سنی، حتی، اونوتار بر آن ؛
متضرع، آلمه برقرآن ؛
کلیم ایکلدکجه بن وجده ؛
پوتاز، که بندن اکسیلیمز ؛
پوتاز، شفا ندر ییلمز ..!

سنی اغیتمه دم حیاتکده ،
که بودر اوغلنک تسلیسی -
کونی صاندم سوز وفاتکده ؛
سسنک ناکوکلدهدر عکسی ..!

نه فادار اضطرابم اوله بکر ،
اونی تسکین ایدردی بر نشک ؛
ای قلیکله بر ملکدک سن ،
سنی اخطار ایدر بکا هر بر ؛
اوعک هر یاننده سن وارسک ،
بو یقیمک ، قاتنده سن وارسک ..!

شهاده باشی : حریران ، ۱۴۰۰

عارف درنار

توسخی ایسترکه ایجه ساز موسیقیسی اومحدود ساحه نیک بیه یالکیز برکوشه سنی، یعنی تصوفی یا خودغیر تصوفی عشقی ترنم ایدم بیلیمشدی. خلاصه، اولکی دورتحولاتی بیه بوقدر محدود بر ساحهده تعقیب ایدم بیلیمش اولان ایجه ساز بونوک فلسفی انقلابی تعقیب ایدم بیلیمکدن بوسبتون عاجزدر: ایشته عطالتنر بوغیزدن ایلری کلور .. اساساً شرفده موسیقی شرک شکلاده کوله سی، یعنی اونک برنوع اصول انشادی ایدی. حالبوکه بونوک موسیقی آنحق استقلال تامی ایچنده موضوع بحث اوله بیلور، وادیابتدن آنحق انکشافی پروگرامنی استعانه ایدیلور. آرتق تماماً قانع اولمی زکه هر هانکی بر یکی اثر ادبیزه ایجه ساز بستمیلردن برنی لف ایتمکه اواثره معادل بر موسیقی یراعش اولماجفز.

مقری کوی: ۱۰۵۰۴ غازی میخال زاده: محمود راغب

اسمنده برارمنی واردی. برده جیوانیان رسام - تنورکه بوتون
بك اوغلو طامیشدی. جوانیان بویوك بر اسم برافغه نامزد
ایدی. فقط سی ایله توالی خفیف تصحیح ایتمک ایسته‌مه‌دی.
رسام دوغدیق حالده کندیسینی شرقی جن ایدردی. وقتی
اویهرا پارچالری جالیشقه کچیردی. رسمه آج اولدینی زمان
قویولیوردی. اوزمان بر هفته قاپانی و موقاوا نوزینه یوز قادر
اوقاجق تابلور باستیشلر
بویالاردی. بونلری رایکی
کون ایچده بك اوغلو
جاده‌سی قالدیرملری نوزرنده
ویاعثمانی بانقاسی جوارنده
صاناردی. عادی قیاتلرینه
رغماً بو کوچوك توالارك
هریری استانبول ساسنك
بر پارچاسی صاقلا یوردی
[۳].

یوسف ضیا بك شیمیدی
تجربه دوره‌سی آتلاش
بر صنعتکار کورکوسیه
چالیشوردی. سلطان اونك
بوتون آرزولری تأمین
ایتمکده ایدی. اور
رساملارله برابر سرایده
په‌یازلر فورچالیوردی.
آبوازووسکی کنبدینه
پیرانش اعتبارله یاقین
بولور واکتوقت اونکله
جالیشیرمش.

ده‌کیز رسملرنده نوزرینه کلیراولمایان آبوازووسکی بویمتی
تورک رسامی اوزرنده بویوك تاثیر یامیشدر.
زوالی صنعتکاری اوزون مدت بو صنعت علانده برافادیلر
اونی ینه‌کونک برنده عسکری برخده‌له توظیف ایتدیلر وارنیه
قوماندان یامیشلردی.
روس محاربه‌سندن صوکر میرآلیق ویره‌رك پترسبورغ
سفارتیه آتسه میلیتر کوندریدلر.

[۳] آدولف تالاسونك عثمانی صنعتنه دائر یازیلری.

بونلرن باشقه سرایده خصوصی جالیشدیریلان روس دکر
رسامی آبوازووسکی، محاربه رساملرندن استانیسلاو غلوبووسکی
واردی. فرانسه‌لی رسام برتونك طوله باغچه سراینده کندی
نظارتی آلتنده باباسنك وقارداشك آت نوزرنده بویوك تابلولری
ایشاه‌دیکندن خبردار...

استانیسلاو غلوبووسکی نك تاریخی تابلولرینه صنعت کوزی ایله
باقاجق اولورسفق اوقادار
ای شیلر بولماز. یالکیز
موضوعلری خاطری ایچین
صاقلا نابیلیر.
سرای خارچنده ده
برصنعت محیطی حاضرلا
نشدی. اوروبادن دونهن
صنعتکارلر واولرله عینی
ایده آله دوغرو یورون
غربلی رساملر کلایوردی.
اوکونکی صنعت حاتم
اوزرنده مختلف تاثیرلر
کورولمکده ایدی. بونلر
ایچنده اك زباده کوزه‌باتانی
فرانسز صنعت مکتبی ایدی.
رساملرک جوخی ته‌قنکی
فرانسه‌ده تحصیل ایتدکلری
کیمی ملکتمزده اقامت ایدرک
کندی مکتبی طایتمق
ایستمن فرنک صنعتکار
لری ده اکسیک ده‌کلیدی.

یوسف ضیا باشا

سلطان عزیزك رسام
باشیسی موسیو کیمه [۲] بك اوغلنده قالیوئچی قوللوغنده برسم
اقاده‌میلی آچمشدی.

اك اوچكه قید اولونان طلبه آراسمنده سرکیده درانیان

[۲] موسیو الیه عبدالعزیز زماننده استانبوله جاب اولونارک کندیرستك
تعدد رساملری یایدی کی باشقا رجوق تابلورده وجوده کتیرمشدر.
بعضیلری طوله باغچه سراینده در.

عبدالحمدك سلطنتی بدایتنده (روسیه محاربه‌سی اناسنده) موسیو
کیمه مهاجرلر ایچون چالیشدی برصیراده تیغودن استانبوله اولمشدر.
الواح نقشیه قولکسیونی صحیفه ۲۵.

تره ن حرکت ایدور، هنوز یتمه ن اولکی نقرات: «اون غروشه الما، بش غروشه کراز...»
استاسیون کوزدن قایب اولور، فقط او فریاده، او باغریشمه، او وایلا حالا قوللازیکزده عکسار یاییور...

*

اوزون یولار، ییشیلکله یورونش وادیلر، کوپرلر، تونلار کییورسکیز... اوپله اوزون یوللرکه... یواش، یواش کیجه یاقلاشیور، غروب ایچکیزده حس ایدورسکیز... نهایت کیجه نکی سیاه تولری سزی و محیطی سس سزجه، افسانه کی صارارکن غلبه ک، اولدقه قارلیشیق و کورتولو بر استاسیونده تره نکز دوریور: اسکیشهر... بوتاریخی بلدی کز کم آرزوسنی طاشیدیکیز حالده موفق اوله میورسکیز: کیجه... هر بر قراکق... یالکیز استاسیون و جواری تنویر ایدلش... یولچیلرک تلاشی... حاللر، تره دن بین و اینلر... بر ساعت بکله نه جکی او کره نیورسکیز. ال اول، غارصونلرینک منتظر قیافتاریله، موبله سنک کورونوشله سزی آلداتان استاسیونده کی لوقطه یه کییورسکیز... بوبیسط وهر زمانکی احتیاجکیزی انکسار خیاله اوغراه قرق مهما ممکن تطین ایتدکدنصره استاسیون بناسنک ایچندن، آقینلر آره سندن کییورسکیز... بش، آلتی متروقدرا ایریده، قالدیرنک اوزرنده، بنایه موازی، فاصلهلرله صبرلانش موملر واطرافنده غیرمنتظم طوبلانیان بر طبقه سزی غیزاخیاری سورولکیر: اوافقا کیملرک اوزرنه استیف ایدلش تسبیحلر، کرلر، آغزلقلر، تقلید ایخیلر... هسی اسکیشهر طور باغندن اعمال ایدلش... بویری صاحبیلرینک کیمی درویش قیافتنده، کیمی برکویلو قیافتنده، کیمیسی بو ایکی تلیک وصل مشترکی اوله ییلجک بر قیافتده... آغیر، آغیر یور یورسکیز... هپ عینی اشیا... هپ متوکل طورلی صاحبیلر... هپ اهتزازلرله یانان موملر... اسکیشهره عائد خصوصیتلردن برینی جانلندیران مهم بر بخته... ده صکره ایلری به، قارشی طرفه کییورسکیز: بر، ایکی آشچی دکانی، بر قاق قهوه و بر قاق مناو... بو محیطدن اوزا قلاشیق غیر ممکن... قراکق سواقلر، قراکق افقلر... اوزا قلدرد فری کتیش ییلدیزی آدیرن نک، توك ایشقلر... کلدی کیز یولدن دونور و استاسیونه کییورسکیز، تره نکز مانورا با مقفه مشغول، بللی که یقینه حرکت ایده جک... آفره دن هنوز کلن پوسته ده بری طرفه... نچره لردن باقنلر: کنج، اختیار، محزون، مسرور، متبسم سیالر...

نهایت چانک اوچنچی آهنگدار سسنی متعاقب حرکت...

حیدر پاشا استاسیونده وداع رسم کیدیلرینک صوک نورپرملری... تره نک آجی وپک حزنی فریاده برابر حرکتی... هنوز طقوز...

ایریده کوز یاشارخی سیلنلر، بریده جبری تسمیلرله حسلری کزله مه به جالیشانلر، تا اوتده دللر تره نک، رنگ مندیبلرله وداعه قوشان قافلر: «تاشیلر، آشنلر، بابلر...

بیلدی کیز استاسیونلری طور مقسزین، سرعتنه کچدک... بئدک ابلک غربت استاسیونی... «صوغوق صو!» دیبه باغریشان چوجقار، «سیمیت!» دیبه حایقریشان یاورولر... اون دقیقه لی بر وقفه دن صکره یته حرکت...

آرق هر استاسیونده اون، اون بش دقیقه دورمق مجبوری... هر کچدی کیز استاسیون و محیطی استاسیونلر اوزا قلاشدیغمیزی اولریله، خلقنک قیافتاریله وبتون خصوصیتله بزه سولیدور. نهایت قوتتول مأمورلردن برینک «صانجه» آوازه سیله یکی بر استاسیونه کلدی کیزی آکلا بورزه، تره نک صوک خیر یلتیلری هنوز یتمه دن: «اون غروشه الما، بش غروشه کراز...» و اوایل سزی بریکزدن قالدیریور، قومپارتیانک نچره سندن باقق آرزوسنی... استاسیونک بوجیه امتداد ایدن بر قافله... باتیسقه شالورلی، داللی، چیچکللی باش اورتولو مختلف سنده قیزلر... کیمینک انده هان برر آرشون طولنده داللر اوزرنده ایلکلرله باغلاش کرازلر، کیمینک بویونه، قوللرینه کپیرلش الما هونکلری... حقیق بر اوجوزلق... غیر اختیاری و اغوندن اینیور، میوه آلیورسکیز. الما ایچون: «بش غروشه اولماز می؟» خطابه مقابل کوز یاشاری جواب بریور: «خیر...» حیرتاره دوشمه مک الله دک...

عودتده میرلوا اولان یوسف ضیا پاشا اوچونچی و برنجی ارکان حرب شعبه لرنده مدیرک ایتدی [۴].

۳۱۲ تاریخنده فریق رتبه سی آلدی. دوردنچی اوردویه مأمور اولدی. مشروطیتک اعلانه قدر بو وظیفه ده بولوندی. قاعد اولوب استانبوله کلرکن یولده خسته لاندی. استانبوله ده آتی اولامایه قرق کلدی کینک هفته سنده وفات ایتشدر [۵].

شهاب الدین

[۴] مرآت مکتب حربیه صحیفه ۲۸۶.

[۵] قبری ایوبده جواز حضرت «خالد» ده جدلری حقیقه خام نامنده کی زاویه ظلیز سنده در. «اسکی عدلیه مأمورلردن اسماعیل بکک نوطلری».